

Utjecaj posttraumatskog stresnog poremećaja i liječenja antidepresivima na spolno funkcioniranje ratnih veterana

Vesna Antičević, Dolores Britvić

CMJ 2008;49:533-60

Cilj Odrediti zastupljenost spolnih disfunkcija u hrvatskih ratnih veterana s posttraumatskim stresnim poremećajem (PTSD).

Postupci Istraživanje je obuhvatilo dvije skupine ispitanika – skupinu od 101 ratnog veterana s PTSD-om i skupinu od 55 zdravih kontrolnih ispitanika koji su primali liječničku skrb u nekoliko ambulanta u Splitu. Između travnja i listopada 2007., s ispitanicima su obavljani strukturirani intervjui o različitim vidovima spolnoga funkcioniranja.

Rezultati Ispitanici s PTSD-om su izjavili da su u razdoblju od jednog mjeseca prije istraživanja imali značajno smanjenu spolnu aktivnost, značajno manju nego kontrolni ispitanici (spolne fantazije $2,5 \pm 1,6$ vs $3,7 \pm 1,7$, $P < 0,001$; predigra $2,4 \pm 1,6$ vs $3,5 \pm 1,6$, $P < 0,001$; oralni spolni odnos $1,6 \pm 1,2$ vs $2,6 \pm 1,5$, $P < 0,001$; i spolni odnos $2,4 \pm 1,6$ vs $3,8 \pm 1,5$, $P < 0,001$) na 7-stupanjskoj Likertovoj ljestvici (od 1 – ni jednom do 7 – nekoliko puta na dan). Kao razlog za smanjenu spolnu aktivnost, na 5-stupanjskoj Likertovoj ljestvici (od 1 – ni jednom do 5 – uvijek), ispitanici s PTSD-om su češće navodili svoje zdravstvene probleme ($3,2 \pm 1,2$ vs $1,5 \pm 0,8$; $P < 0,001$) ili zdravstvene probleme svojih partnerica ($2,4 \pm 1,1$ vs $1,9 \pm 1,1$; $P = 0,004$), dok su kontrolni ispitanici češće navodili prezaposlenost ($2,6 \pm 1,1$ vs $2,1 \pm 1,0$; $P = 0,007$). Ispitanici s PTSD-om izjavili su da rabe antidepresive ($n = 52$, 51%) ili anksiolitike ($n = 73$, 72,3%). Analizom podskupina s pomoću 7-stupanjske Likertove ljestvice (od 1 – ni jednom do 7 – nekoliko puta na dan), pokazali smo da su se ispitanici s PTSD-om koji su uzimali antidepresive samozadovoljavali rjeđe nego oni koji nisu uzimali antidepresive ($1,9 \pm 1,3$ vs $2,5 \pm 1,6$; $P = 0,039$), dok je prerana ejakulacija bila češća u ispitanika s PTSD-om koji nisu uzimali antidepresive nego u onih koji su ih uzimali ($3,5 \pm 1,8$ vs $2,7 \pm 1,5$; $P < 0,049$).

Zaključak Ratni veterani s PTSD-om pokazivali su smanjenu spolnu aktivnost, smanjenu spolnu želju i teškoće s erekcijom. Liječenje veterana s PTSD-om antidepresivima može biti povezano s smanjenom spolnom željom.